

at alle ikke-medlemmer i hvert fald fik ret til at sende faste observatører til verdensorganisationen.

Nedrustning.

Indlæggene vedrørende nedrustnings-spørgsmålene var, også fra stormagternes side, præget af moderation, og der blev givet udtryk for ønske om at nå til enighed nu om at hindre en yderligere spredning af kernevåben.

Sovjetunionen fremlagde forslag til en aftale, der tilsigtede at udelukke enhver mulighed for spredning, direkte, gennem kollektiv medbestemmelsesret inden for en militæralliance eller på nogen anden måde. Samtidig skal ikke-atomlandene påtage sig at afstå fra fremstilling eller erhvervelse på anden måde af kernevåben, det være sig selvstændigt eller i samarbejde med andre stater. Det af USA i nedrustningsudvalget i august 1965 fremlagte traktatudkast kritiseredes, fordi det ikke blokerede de indirekte veje, ad hvilke en spredning af atomvåben kunne ske, og det fremhævedes, at multilaterale atomordninger inden for NATO ville hindre alle muligheder for afsluttelsen af en ikke-spredningsaftale. Endvidere understregedes vigtigheden af at gennemføre et forbud mod underjordiske prøvesprængninger.

Sovjetunionen gentog sine forslag fra 19. Generalforsamling om en begrænsning af rustningskapløbet gennem nedskæring af militærbudgetterne, tilbagetrækning af fremmede tropper fra og opgivelse af baser på andre landes territorium, etablering af atomfrie zoner og afsluttelse af en ikke-angrebspagt mellem NATOs og Warszawa-traktatens medlemslande.

Talerne fra de øvrige kommunistiske lande tilsluttede sig de sovjetiske forslag, hvorhos Polen henledte opmærksomheden på Rapacki-planen om en atomfri zone i Mellemeuropa og Gomulka-planen om en fastfrysning af de eksisterende kernevåben i dette område. Bulgarien ønskede Balkan gjort til atomfri zone.

USA fremhævede ligeledes under henvisning til det amerikanske traktatudkast, fremlagt i nedrustningsudvalget, den bydende nødvendighed af at hindre atomspredning. Atommagterne måtte give ikke-

atomlandene garantier mod politisk afpresning ved trusler om anvendelse af kernevåben. Det var påkrævet at standse alle atomforsøg, også underjordiske, men da videnskaben ikke for tiden var i stand til at skelne mellem jordskælv og prøvesprængninger, var et vist minimum af kontrol fortsat nødvendigt. USA håbede at gøre fremskridt på dette område med sin nye seismologiske kontrolstation i Montana, som eksperter fra FN's medlemslande blev indbudt til at bese i oktober 1965. (De kommunistiske lande accepterede ikke indbydelsen).

Endelig fremsatte USA følgende forslag:

1. USA og USSR fastfryser først og reducerer derefter antallet af fremføringsmidler for kernevåben.

2. USA og USSR standser gensidigt produktionen af spalteligt materiale til våbenbrug.

3. USA og USSR overfører en del af allerede eksisterende spalteligt materiale til fredelige formål. USA er villig til at overføre 60.000 kg af stoffet U-235 til fredelige formål, hvis USSR vil overføre 40.000 kg. Hvert land skal selv kunne bestemme, hvilke kernevåben der ønskes tilintetgjort for at tilvejebringe de nævnte mængder spalteligt materiale. Herudover vil USA, hvis USSR gør ligeså, overføre beriget plutonium fra militære til fredelige formål og placere det under IAEAs kontrol.

Frankrig mente, at der ikke er sket fremskridt i nedrustningsforhandlingerne, fordi den internationale politiske situation ikke er moden dertil. Hovedgrundene er Vietnam-krigen, Kinas indgriben på verdensscenen uden for FN's rammer og spørgsmålet om Tysklands fremtid.

De øvrige vestlige lande udtalte sig til fordel for såvel en ikke-spredningstraktat som et forbud mod alle former for prøvesprængninger. Medens man fra dansk side med svensk støtte søgte at kombinere de to ideer i et „dobbeltmatorium“, således at såvel atommagterne som ikke-atomlandene ville påtage sig forpligtelser foreløbig i en vis periode, blev det fra andre sider fremhævet, at der ikke til afsluttelsen af en ikke-spredningsaftale burde knyttes for mange betingelser. England og Japan udtalte, at et forbud mod alle former for atomsprængninger